

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ

РОЗГЛЯНУТО ТА ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні Вченої ради Інституту
підготовки кадрів державної служби
зайнятості України

*Протокол № 6 (134)
від 30 травня 2018 р.*

Голова Вченої ради

Войтович Р.В.

**ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ
ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ**

в аспірантурі Інституту підготовки кадрів
державної служби зайнятості України
за спеціальністю **051 «Економіка»**

Галузь знань – **05 «Соціальні та поведінкові науки»**

Обсяг програми – **240** кредитів ЕКТС (освітня складова 45,5, наукова –
194,5 кредитів ЕКТС)

Термін навчання – 4 роки

Форми навчання – денна, заочна

КИЇВ 2018

1.	Загальна характеристика (спрямованість, профіль) освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії за спеціальністю 051 «Економіка»	3
2.	Мета і завдання освітньо-наукової програми	4
3.	Зв'язок освітньо-наукової програми з науковими школами та тематикою науково-дослідницьких робіт в Інституті	4
4.	Зміст освітньо-наукової програми	6
5.	Атестація аспіранта	7
6.	Стиль та методика викладання освітніх дисциплін, система оцінювання	8
7.	Застосування сучасних технологій викладання та навчання	12
8.	Науково-дослідницька робота аспіранта	13
9.	Асистентська педагогічна практика	14
10.	Внутрішня та зовнішня системи забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії	16
11.	Результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів	18
12.	Програмні (загальні та фахові) компетентності випускників аспірантури	18
13.	Врахування відповідності запланованих результатів навчальної та наукової діяльності потребам ринку праці та потенційним роботодавцям	22
Додатки		
	Додаток А. Розподіл змісту освітньої складової ОНП та максимальний навчальний час за дисциплінами підготовки	25
	Додаток Б. Анотації дисциплін та структурно-логічна схема	26
	Додаток В. Графік виконання індивідуального плану науково-дослідницької роботи аспірантами за ОНП підготовки докторів філософії в аспірантурі Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України за спеціальністю 051 «Економіка» (денна та заочна форми)	40

1. Загальна характеристика (спрямованість, профіль) освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії за спеціальністю **051 «Економіка»**

Ця освітньо-наукова програма (ОНП) поширюється на вищий навчальний заклад Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України, а також на міністерства, відомства, асоціації, підприємства, організації різних форм власності та підпорядкування, де використовуються фахівці освітньо-наукового ступеня “доктор філософії”:

за спеціальністю

051 «Економіка»

(код і найменування спеціальності)

галузі знань

05 «Соціальні та поведінкові науки»

(код і найменування галузі знань)

спеціалізацій

1. Економіка та управління національним господарством

2. Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика

кваліфікації

доктор філософії з економіки

(назва кваліфікації)

з узагальненим
об'єктом діяльності

Вища освіта; економіка; науково-дослідна діяльність; науково-педагогічна діяльність

з нормативним
терміном навчання

4 роки на основі освітнього ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) "магістр", "спеціаліст"

(років)

Ця програма встановлює:

- зміст навчання в Інституті підготовки кадрів державної служби зайнятості України за спеціальністю «Економіка»;
- перелік навчальних дисциплін підготовки докторів філософії;
- форму проміжної та підсумкової атестації;
- термін навчання.

Програма призначена для сертифікації докторів філософії та атестації випускників Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України.

Позначення та скорочення

У даній програмі для формування шифрів застосовуються скорочення назв циклів підготовки, до яких віднесено навчальні дисципліни:

ЦПЗ – дисципліни циклу загальної підготовки

ВВНЗ – дисципліни вибору ВНЗ;

ВА – дисципліни вибору аспіранта.

2. Мета і завдання освітньо-наукової програми

Метою ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю «Економіка» є розвиток загальних та фахових компетентностей задля забезпечення підготовки кадрів вищої кваліфікації для проведення досліджень фундаментальних економічних механізмів і закономірностей; методологічного аналізу економічних теорій та концепцій, розробки дослідницької та прикладної методології, методів економічного дослідження та практичної роботи.

До основних завдань ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю «Економіка» належать:

1. Поглиблення теоретичної та фахової підготовки.
2. Підвищення рівня професійної та викладацької майстерності випускника.
3. Набуття практичних навичок викладання у вищих навчальних закладах.
4. Розвиток науково-дослідницьких навичок для здійснення самостійних наукових досліджень.
5. Поглиблення рівня аналітичної спрямованості результатів науково-дослідницької діяльності.
6. Розвиток навичок написання та оформлення результатів наукових робіт у вигляді тез, статей, аналітичних доповідей, монографій тощо.
7. Поглиблення рівня володіння усною та письмовою науковою мовою для апробації результатів наукових досліджень на міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах.
8. Підвищення рівня професійної підготовки за спеціальністю «Економіка» задля здійснення наукових досліджень.

3. Зв'язок освітньо-наукової програми з науковими школами та тематикою науково-дослідницьких робіт в Інституті

Науково-дослідна робота професорсько-викладацького складу, аспірантів і студентів є невід'ємною складовою освітньої діяльності Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України, що здійснюється відповідно до закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність", а також згідно з вимогами Міністерства освіти і науки України.

Організаційні засади науково-дослідної роботи в Інституті визначено в "Концепції наукової і науково-технічної діяльності" та в Положенні "Про порядок формування тематики та контролю за виконанням наукових досліджень", схвалених Вченою радою та введених в дію наказом ректора Інституту від 31.01.2006 р. № 20.

Вченою радою Інституту схвалено (протокол № 3 від 12 березня 2018 року) загальноінститутську науково-дослідну тему «Розвиток ринку праці України в умовах глобалізації» (державний реєстраційний номер №0118U004241) на 2018-2020 роки.

Підготовка дисертаційних робіт за ОНП підготовки докторів філософії в аспірантурі Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України за спеціальністю 051 «Економіка» за спеціалізаціями «Економіка та управління національним господарством» та «Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика» здійснюється на кафедрах теоретичної та прикладної економіки та управління персоналом та економіки праці.

Науково-педагогічні працівники кафедр теоретичної і прикладної економіки та управління персоналом та економіки праці працюють над науковими темами *«Макроекономічні тенденції впливу на розвиток ринку праці»* та *«Трудова міграція в епоху глобалізації: виклики для України»* відповідно.

Науковій спеціальності **051 Економіка за спеціалізаціями** відповідають такі напрями наукових досліджень:

За спеціалізацією: *Економіка та управління національним господарством*

1. Державне макроекономічне регулювання економіки.
2. Соціальні індикатори економічного зростання.
3. Прогнозування макроекономічних процесів (виробництво, доходи, споживання, інвестиції, ціни, інфляція, зайнятість).
4. Тіньова складова національної економіки.
5. Макроекономічні засади структурних змін у сфері зайнятості (за секторами та видами економічної діяльності).
6. Прогнозування попиту і пропозиції робочої сили в національній економіці.
7. Доходи і споживчі витрати в національній економіці.
8. Сукупного попиту та сукупна пропозиція в національній економіці.
9. Інститути державного регулювання ринку праці та сфери зайнятості.
10. Людський капітал в національній економіці.
11. Продуктивність праці та сукупна факторна продуктивність в економіці.
12. Макроекономічний інструментарій забезпечення продуктивної зайнятості.

За спеціалізацією: *Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика*

1. Формування міжнародного ринку праці.
2. Національна робоча сила в системі міжнародних трудових комунікацій.
3. Трудоресурсне забезпечення розвитку національної економіки.
4. Якість робочої сили в розвитку ринку праці.
5. Реструктуризація зайнятості в інноваційній економіці.
6. Програмно-цільове регулювання ринку праці.
7. Управління людськими ресурсами в контексті забезпечення конкурентоспроможності національної економіки.
8. Конкурентоспроможність робочої сили в контексті глобалізаційних процесів.

9. Державне соціальне страхування.
10. Корпоративні стратегії управління людськими ресурсами.
11. Соціальні індикатори активної політики зайнятості.
12. Соціальне партнерство та соціальний діалог в національній економіці.

З метою узагальнення та поширення результатів наукових досліджень, а також передового досвіду діяльності державної служби зайнятості, інших установ соціальної сфери з 2001 року видається науково-виробничий журнал "Ринок праці та зайнятість населення", з 2003 року міжнародний науково-практичний журнал "Економіка та держава", що є фаховими виданнями з економіки.

Сучасний стан наукової підготовки з економіки в Інституті – це новий етап у процесі накопичення знань з економічної теорії та практики, що забезпечує розвиток школи економіки, завдяки науковим пошукам сучасних економістів на підвалинах теоретико-методологічних засад економіки, що були закладені вченими попередніх поколінь, які сформували в Інституті економіко-методологічну школу, серед яких: Ю.М. Маршавін, О.Д. Гудзинський, В. Г. Федоренко, І.Ф. Гнибіденко.

4. Зміст освітньо-наукової програми

Освітньо-наукова програма передбачає освітню та наукову складові.

Освітня складова включає:

4.1. Систему знань у вигляді переліку всіх дисциплін з 1230/41 навчальних годин/кредитів їхнього вивчення наведена у додатку А.

До складу загальної підготовки включаються:

– навчальні дисципліни, які забезпечують підвищення професійної майстерності майбутньої викладацької діяльності.

До складу професійної підготовки включаються:

– дисципліни вибору ВНЗ, призначення яких полягає у забезпеченні професійного освітньо-кваліфікаційного рівня;

– дисципліни вибору аспіранта дозволяють отримати додаткові знання, що підвищують їхній загальноосвітній рівень і поглиблюють знання у відповідних фахових спрямуваннях.

4.2. Анотації дисциплін, що складаються зі змістовних модулів, наведені у додатку Б.

4.3. Надання кваліфікацій "Доктор філософії з економіки", забезпечується асистентською педагогічною практикою тривалістю 3 тижні (4,5 кредитів ЄКТС).

4.4. Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України має право у встановленому порядку змінювати назви навчальних дисциплін

Науково-дослідна складова передбачає:

4.5. Підготовка публікацій у фахових виданнях.

4.6. Участь у наукових конференціях.

4.7. Підготовка та захист дисертаційної роботи.

Науково-дослідна робота разом з теоретичною підготовкою забезпечує третій (освітньо-науковий) рівень, необхідний для здійснення самостійної науково-дослідницької діяльності.

Розподіл змісту освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії з економіки та максимальний навчальний час за циклами наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Розподіл змісту освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» в Інституті підготовки кадрів державної служби зайнятості України

		Кредитів	Навч. годин
	<i>Освітня складова</i>		
1.	Цикл дисциплін загальної підготовки	18	540
2.	Цикл дисциплін професійної підготовки, в т.ч.		
2.1.	Дисципліни вибору ВНЗ	11	330
2.2.	Дисципліни вибору аспіранта	12	360
3.	Асистентська педагогічна практика	4,5	135
	<i>Наукова складова</i>		
4.	Науково-дослідницька робота	194,5	5835
Разом		240	7200

5. Атестація аспіранта

Атестація аспірантів здійснюється відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії за спеціальністю 051 «Економіка». В процесі підготовки докторів філософії використовують дві форми атестації: проміжну і підсумкову. Відповідно до діючих нормативно-правових документів Міністерства освіти і науки України та Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України підсумкова атестація випускників, що завершують навчання за освітньо-науковими програмами доктора філософії, є обов'язковою.

Метою проміжної атестації є контроль за виконанням індивідуального плану аспіранта за всіма складовими, передбаченими навчальним планом. Проміжна атестація включає три модулі:

1. Теоретичний модуль.
2. Науково-дослідницький модуль.
3. Практичний модуль.

1. **Атестація за теоретичним модулем** передбачає складання заліків та іспитів відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії за спеціальністю «Економіка». Технологія проміжної атестації включає такі технологічні етапи:

- розробка теоретичних питань з проблеми дослідження, комплексу ситуаційних та творчих завдань;

- проведення контролю;
- перевірка виконаних завдань;
- усне обговорення письмових відповідей на теоретичні питання, творчі завдання, результати виконаних ситуаційних задач, відповіді на додаткові запитання екзаменатора;
- оцінювання ступеня досягнення кінцевих цілей теоретичної підготовки аспірантів відповідно до об'єктивних критеріїв.

2. Науково-дослідницький модуль, відповідно до начального плану, передбачає проведення поточної атестації аспірантів кожні півроку навчання. Метою проміжної атестації є контроль за виконанням індивідуального плану науково-дослідницького пошуку та дотриманням графіку підготовки результатів науково-дослідницької роботи (Додаток В).

3. Практичний модуль, відповідно до начального плану, передбачає проведення асистентської педагогічної практики. Метою проміжної атестації за практичною складовою є контроль за виконанням індивідуального плану та набуття аспірантом професійних навичок та вмінь викладача. Атестація за практичним модулем здійснюється на підставі висновків комісії з проведення захисту звіту з асистентської педагогічної практики.

Метою підсумкової атестації є встановлення фактичної відповідності рівня освітньо-наукової підготовки випускників аспірантури вимогам освітньо-наукової програми доктора філософії з економіки

Підсумкова атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» здійснюється спеціалізованою вченою радою Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану.

6. Стиль та методика викладання освітніх дисциплін, система оцінювання

6.1. Стиль та методика викладання освітніх дисциплін.

6.1.1. Під час викладання навчальних дисциплін буде застосовано проблемно-орієнтований стиль викладання. Теоретичні та практичні завдання, які не були вирішені в процесі наукового і суспільного розвитку, засвідчують суперечність між опанованим знанням і тим, що треба пізнати, дослідити. Елемент проблемності у викладанні спонукає суб'єкта пізнавальної діяльності збагачувати знання.

Навчальний матеріал передбачається подавати так, аби він сприяв появі особливого виду мисленої взаємодії, залучив аспіранта до проблемної ситуації та викликав у нього пізнавальну потребу. Одним із психологічних структурних елементів проблемної ситуації є інформаційно-пізнавальна суперечність, без якої проблемна ситуація неможлива. Створення проблемної ситуації – найвідповідальніший етап у проблемно-розвиваючому навчанні.

Система методів проблемно-розвиваючого навчання ґрунтується на принципах цілеспрямованості, бінарності та її складають показовий, діалогічний, евристичний, дослідницький, програмований методи.

Показовий метод – спосіб на основі створення інформаційно-пізнавальної суперечності між раніше засвоєними знаннями та новими фактами, законами, правилами і положеннями з метою пояснення аспірантам суті нових понять і формування уявлення про логіку вирішення наукової проблеми. Викладач пояснює навчальний матеріал, формулює проблему, що виникла в історії економічної науки, способи її вирішення вченими. Аспіранти залучаються до активної та продуктивної діяльності, спостерігають, слухають, осмислюють логіку наукового дослідження, беруть участь у перевірці правильності вирішення проблеми.

Діалогічний метод – створення інформаційно-пізнавальної суперечності між раніше засвоєними знаннями та новими практичними умовами їх використання з метою спонукання аспіранта до участі в постановці, вирішенні проблем, засвоєнні нових понять та способів дії.

Евристичний метод базується на створенні інформаційно-пізнавальної суперечності між теоретично можливим способом вирішення проблеми і неможливістю застосувати його практично, з метою організації самостійної роботи аспіранта щодо засвоєння частини програми за допомогою проблемно-пізнавальних завдань.

Дослідницький метод реалізується через створення інформаційно-пізнавальної суперечності між теоретично можливим способом вирішення проблеми і неможливістю застосувати його практично з метою самостійного засвоєння аспірантами нових понять, способів інтелектуальних і практичних дій.

Програмований метод – оснований на суперечності між практично досягнутим результатом і нестачею у аспірантів знань для його теоретичного обґрунтування шляхом поетапного поділу навчального матеріалу на питання, задачі й завдання та організації самостійного вивчення нового (або повторення раніше вивченого) матеріалу частинами. Шляхом поетапного роздрібнення навчального матеріалу з постановкою до кожної його частини питань і завдань викладач спонукає аспірантів до самостійної теоретичної роботи з визначення алгоритму пошуку вирішення проблеми, активної участі у створенні проблемної ситуації, висунення припущень, доведення теорії і перевірки правильності її вирішення.

Кожну навчальну дисципліну вивчають у чіткій логічній послідовності, у тісному часовому і методичному зв'язку з іншими дисциплінами (це забезпечується розкладом занять). Навчання організується у потоках і навчальних групах за розкладом у такій системі: лекція, семінар/практичне заняття/групове завдання та ін. Основний зміст дисциплін викладається на лекційних заняттях у належно методично-оформленому вигляді. Систематичне здійснення поточного та проміжного контролю знань дає змогу через систему зворотного зв'язку (від аспіранта до викладача) оперативно вносити до навчального процесу необхідні корективи.

Семінарські заняття є ефективною формою організації навчальних занять, з якими органічно поєднуються лекції. Семінар – це особлива форма навчальних практичних занять, яка полягає у самостійному вивченні за відповідними завданнями викладача окремих питань і тем лекційного курсу з наступним оформленням навчального матеріалу у вигляді рефератів, доповідей, повідомлень тощо. Відмінною особливістю семінару як форми навчальних занять є активна участь суб'єктів пізнавальної діяльності у з'ясуванні сутності проблем, питань, що були винесені на розгляд.

Практичні заняття мають на меті навчити розв'язувати задачі та специфічні завдання за спеціальністю. Найчастіше практичні заняття мають систематичний характер і логічно продовжують почату на лекціях роботу.

5.1.2. При викладенні тематичного матеріалу відповідних дисциплін буде застосовано загальнонаукову методологію, яка використовується в усіх або в переважній більшості наук: історичний, термінологічний, системний, функціональний, когнітивний підходи, узагальнення, моделювання та інші.

Історичний метод дає змогу дослідити виникнення, формування і розвиток економічних процесів і подій у хронологічній послідовності з метою виявлення внутрішніх та зовнішніх зв'язків, закономірностей та суперечностей.

Термінологічний принцип передбачає вивчення історії економічних термінів і позначуваних ними понять, розробку або уточнення змісту та обсягу понять, встановлення взаємозв'язку і субординації понять, їх місця в понятійному апараті економічної теорії, на базі якої базується дослідження. Вирішити це завдання допомагає метод термінологічного аналізу і метод операціоналізації понять.

Застосування системного підходу потребує кожний об'єкт наукового дослідження. Сутність його полягає у комплексному дослідженні великих і складних економічних об'єктів (систем), дослідженні їх як єдиного цілого з узгодженим функціонуванням усіх елементів і частин. У системному дослідженні економічний об'єкт, що аналізується, розглядається як певна множина елементів, взаємозв'язок яких зумовлює цілісні властивості цієї множини. Системний принцип дає змогу визначити стратегію наукового дослідження, крім того, стає можливим створення міждисциплінарного знання предмету.

Пізнавальний принцип пов'язаний із загально філософською теорією пізнання і є методологічною базою для багатьох наук; особливо ефективний у вивченні динаміки економічної науки та її співвідношення з суспільством.

Для вивчення внутрішніх і зовнішніх зв'язків об'єкта дослідження суттєве значення має моделювання. За його допомогою вивчаються ті процеси і явища, що не піддаються безпосередньому вивченню.

6.2. Система оцінювання

Перевірка знань здійснюється з метою одержання зворотної інформації про зміст, характер і досягнення у навчальному процесі суб'єктів пізнавальної діяльності та про ефективність роботи викладача.

Перевірка може здійснюватися в усній, письмовій та практичних формах. Об'єктом оцінювання можуть виступати: результати написання тестових, ситуаційних, творчих завдань; реферативні доповіді, доповнення, участь у дискусії тощо.

Метод усного опитування є найпоширенішим і найбільш ефективним, його використовують при вивченні майже всіх предметів. З'ясовується рівень знань суб'єкта пізнавальної діяльності, його вміння коротко і лаконічно висловлювати свою думку у чітко визначений час. Також має враховуватися активність аудиторії при обговоренні питань тощо.

Оцінювання виконаних завдань і відповідей здійснюється з дотриманням таких принципів: індивідуальний характер перевірки та оцінювання знань; систематичність; диференційованість; об'єктивність; умотивованість оцінок; вимогливість та єдність вимог тощо.

Під час оцінювання враховуються такі критерії:

– характеристики відповіді: елементарна, фрагментарна, повна, логічна, доказова, обґрунтована, творча;

– якість знань: правильність, повнота, осмисленість, глибина, системність, узагальненість;

– рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки;

– досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, формулювати теорії, розв'язувати проблеми.

У процесі перевірки знань і успішності аудиторії використовується модульно-рейтингова система оцінювання. Результати навчальної діяльності оцінюються за 100-бальною шкалою. Критично-розрахунковий максимум для допуску до іспиту – 75 балів (денна форма навчання), 50 балів (заочна форма навчання). За результатами вивчення дисципліни обов'язковим є підсумкове накопичення розрахункового мінімуму балів – 61 бал.

Методи контролю плануються в письмовій формі. Невід'ємною частиною підготовки слухачів дисципліни до контролю є наявність конспекту лекцій та відвідування семінарських/практичних занять, а також своєчасне виконання індивідуальної та самостійної роботи. Невчасне виконання (без поважної причини) поточних завдань і звітування з перенесенням на наступне заняття викликає зниження підсумкової оцінки за їх виконання на 20 %, а при відтермінуванні на два заняття – зниження підсумкової оцінки на 40 %.

Модульні контрольні роботи складаються з теоретичних питань, ситуаційних завдань, тестів різного рівня складності. Ці завдання поєднуються у пропорції, яка логічно врівноважує теоретичну і практичну частину модульної контрольної роботи.

Іспит здійснюється у формі письмової роботи, за яку можна одержати максимально до 25 балів (денна форма навчання) та 50 балів (заочна форма навчання), складається з теоретичних питань, практичних (ситуаційних, творчих) завдань, тестів різного рівня складності, які поєднуються у пропорції, що логічно врівноважує теоретичну і практичну частину екзамену.

Аспіранти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж розрахунковий мінімум – 61 бал, вважаються такими, що не виконали навчальний план з дисципліни.

7. Застосування сучасних технологій викладання та навчання

Підготовка фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю «економіка» здійснюється шляхом ефективного поєднання традиційних методик навчання та сучасних педагогічних технологій, таких як інформаційно-комунікаційне навчання, навчання із залученням інтерактивних методик, навчання за технологією тренінгу.

Сучасні інформаційні освітні технології створюють можливості для ефективного використання у навчальній та науково-дослідницькій діяльності інформаційних ресурсів та електронних систем телекомунікацій. Для підготовки фахівців третього рівня освіти зі спеціальності «економіка» застосування сучасних інформаційних технологій сприяє формуванню та удосконаленню загальних та фахових компетентностей.

Запровадження у навчальному процесі інтерактивних методів навчання таких, як: метод групової роботи, синектика, дискусії, рольові ігри, кейс-метод, метод проектів, проведення наукових семінарів та WEB-конференцій сприяють розвитку дослідницької, творчої та пізнавальної діяльності аспірантів.

Методики тренінгового навчання у вигляді виконання пошукових та творчих завдань з використанням сучасних інформаційних технологій, роботи з базами бібліографічних та інших видів даних, проходження асистентської практики, апробація результатів самостійного наукового дослідження на наукових конференціях, семінарах тощо забезпечують поглиблення основних загальних та фахових компетентностей фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю «економіка».

Застосування сучасних педагогічних технологій при підготовці фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії дають можливість:

- підвищити інтенсивність навчального процесу;
- сприяти посиленню ролі методів активного пізнання у навчальному процесі;
- підвищити ефективність навчання за рахунок його індивідуалізації;
- сприяти підвищенню інформатизації суспільства;
- оволодіти методологією наукової та педагогічної роботи,
- розвивати уміння, навички та інші компетентності здобувачів ступеня доктора філософії, необхідні для здійснення самостійних наукових досліджень, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності;
- сприяти розвитку комунікативних здібностей аспірантів;
- науковим керівникам – систематично контролювати виконання освітньо-наукової програми та навчального плану підготовки фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії, здійснювати систематичне керівництво

самостійного наукового дослідження аспіранта, аналізувати його результати, контролювати хід виконання індивідуального плану наукової роботи аспіранта.

8. Науково-дослідницька робота аспіранта

Система науково-дослідницької роботи аспірантів є невід'ємною складовою підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних самостійно вести науковий пошук, творчо вирішувати конкретні професійні, наукові та соціальні завдання. Науково-дослідницька робота аспіранта здійснюється під керівництвом наукового керівника, умовно може бути розділена на підготовчий та основний етапи та включає наступні види діяльності. На підготовчому етапі аспірант:

1. Обирає тему наукового дослідження та обґрунтовує актуальність обраної теми дослідження. Здійснює перегляд каталогів захищених дисертацій і знайомиться з вже виконаними на кафедрі дисертаційними роботами. Опрацьовує новітні результати досліджень в обраній та суміжних сферах науки. Ознайомлюється з аналітичними оглядами і статтями у фахових виданнях, проводить консультації з фахівцями з метою виявлення маловивчених наукових проблем і питань, що є актуальними. Вивчає та аналізує основні підходи та позиції наукових шкіл і течій у вирішенні досліджуваної проблеми; уточнює термінологію в обраній галузі знань. Здійснює пошук літературних джерел з обраної теми.

2. Проводить планування дисертаційної роботи шляхом складання індивідуального плану аспіранта; робочого плану аспіранта.

3. Здійснює постановку цілей і завдань дисертаційної роботи. Визначає об'єкт і предмет наукового дослідження.

4. Обирає методи (методику) проведення дослідження.

5. Здійснює опис процесу наукового дослідження у дисертаційній роботі шляхом формування плану-проспекту, який являє собою реферативний виклад питань, за якими надалі буде систематизуватися весь зібраний фактичний матеріал.

Під час основного етапу науково-дослідницької роботи аспірант:

1. Проводить науково-дослідницькі роботи відповідно до профілю ОНП аспірантури, з використанням фундаментальних і прикладних дисциплін, що викладаються. Займається науковою роботою з виконання теоретичної та практичної частини дослідження.

2. Аналізує та узагальнює результати наукового дослідження на основі сучасних міждисциплінарних підходів, застосування наукових методологічних принципів та методичних прийомів дослідження, використання в дослідженні тематичних інформаційних ресурсів, провідного вітчизняного і зарубіжного досвіду з тематики дослідження.

3. Здійснює підготовку та видання публікацій за темою дисертації: монографій, наукових публікацій у фахових виданнях і міжнародних виданнях, включених у міжнародні наукометричні бази даних, наукових публікацій в іноземних виданнях, наукових публікацій в інших виданнях.

4. Проводить апробацію результатів наукових досліджень шляхом участі у наукових конференціях (з опублікуванням тез доповіді): у міжнародних та зарубіжних конференціях; у всеукраїнських конференціях; у регіональних та міжвузівських конференціях, у наукових семінарах. Бере участь у конкурсах наукових робіт.

5. Залучається до виконання тематики, що виконується на замовлення державної служби зайнятості України та фінансується за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Залучається до виконання госпдогвірної тематики в рамках державних, міжвузівських або інститутських грантів, а також індивідуальних планів кафедри.

6. Займається проведенням досліджень та підготовкою дисертаційної роботи, формулюванням висновків дисертаційної роботи.

7. Здійснює оцінку отриманих результатів, які обговорюються на засіданні кафедри, а потім виносяться для обговорення та дискусії на міжкафедральний семінар.

8. Займається роботою з підготовки рукопису дисертації.

9. Проходить попередню експертизу дисертації (попередній захист).

10. Працює над практичним використанням та впровадженням результатів дослідження.

9. Асистентська педагогічна практика

Підготовка висококваліфікованих докторів філософії з економіки передбачає закріплення набутих теоретичних знань та вдосконалення педагогічних компетентностей у процесі проходження асистентської педагогічної практики безпосередньо у навчальному процесі Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України.

Асистентська педагогічна практика є обов'язковим компонентом освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії з економіки і має на меті набуття аспірантом професійних навичок та вмінь викладача вищого навчального закладу.

Формування теоретичних знань щодо сутності, структури та форм навчального процесу підготовки фахівців із економіки відбувається під час вивчення дисципліни «Психологія та педагогіка вищої школи». Відпрацювання практичних умінь і навичок аспіранта здійснювати підготовку навчально-методичного забезпечення і проведення семінарських (практичних або лабораторних) занять, організації самостійної роботи студентів відбувається під час проходження асистентської педагогічної практики, що передбачено навчальним планом залежно від фактичного педагогічного навантаження на кафедрі.

Асистентська педагогічна практика проходить у межах професійно-орієнтованих дисциплін підготовки фахівців, що забезпечуються відповідною кафедрою. Вибір дисциплін, з яких відбуватиметься асистентська педагогічна практика, здійснюється заздалегідь, відповідно до педагогічного навантаження працівників кафедри, як правило, узгоджено із

дисциплінами, які викладає науковий керівник, або в межах тематики дисертаційної роботи аспіранта.

Метою асистентської педагогічної практики є поглиблення та закріплення знань аспірантів з питань організації і форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування вмій і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, застосування активних методик викладання професійно-орієнтованих дисциплін відповідного фахового напрямку та дисциплін фундаментального циклу для спеціальностей фахового напрямку «економіка».

Об'єктом асистентської педагогічної практики є навчальний процес підготовки фахівців за різними спеціальностями, що відбуваються безпосередньо у навчальному процесі Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України.

Предметом асистентської педагогічної практики виступає окрема дисципліна або дисципліни фундаментального чи професійно-орієнтованого циклу навчального плану підготовки фахівців відповідної спеціальності, згідно з розподілом педагогічного навантаження аспіранта.

Асистентська педагогічна практика має бути наближеною до напрямів наукових досліджень аспіранта. Під час такої практики виникає можливість апробувати результати досліджень, що проводяться аспірантом при написанні дисертаційної роботи.

Згідно з навчальним планом підготовки докторів філософії, асистентська педагогічна практика передбачає виконання аспірантом наступних видів робіт:

- підготовку та проведення семінарських (практичних) занять;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення семінарських (практичних) занять;
- розробку завдань та організацію самостійної роботи студентів з дисциплін, що читаються;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення модульних контрольних робіт з дисциплін, що викладаються;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення залікових робіт та іспитів з дисциплін, що читаються;
- участь (разом з лектором) у проведенні заліків та іспитів для студентів відповідної спеціальності.

Захист звіту з асистентської педагогічної практики відбувається перед членами комісії, яка створюється за розпорядженням проректора з науково-педагогічної роботи. Підсумки асистентської педагогічної практики обговорюються на засіданнях відповідних кафедр (теоретичної та прикладної економіки; управління персоналом та економіки праці) під час проміжної атестації аспірантів, а загальні підсумки – затверджуються на засіданні Вченої ради Інституту.

10. Внутрішня та зовнішня системи забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії

З метою забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії в аспірантурі Інституту підготовки кадрів за відповідними спеціалізаціями передбачається впровадження і реалізація комплексної системи, що поєднує взаємопов'язану сукупність як внутрішніх, так і зовнішніх елементів:

– публікація наукових статей з обраної проблематики дослідження, що відображають результати наукових пошуків аспіранта та написані згідно з вимогами фахових публікацій; публікація статей у провідних українських і зарубіжних виданнях, що включені до Міжнародних наукометричних баз даних (Index Copernicus, Web of Science, Scopus та ін.) та мають високе поточне значення Імпакт-фактору, засвідчують відповідний рівень та актуальність виконаних досліджень (відповідно до чинних вимог, затверджених МОН України, має бути опубліковано не менше 5 статей у фахових виданнях, у тому числі одна стаття у науковому журналі, який включено до Міжнародних наукометричних баз даних, а також не менше 3-х тез);

– поглиблення теоретичних знань у сфері функціонування економіки у стабільних та кризових умовах, і набуття практичних навичок та вмінь під час вивчення навчальних дисциплін «Економіко-математичні методи та моделі», «Методологія та організація наукових досліджень», «Сучасні проблеми національної економіки», «Методологія макроекономічного аналізу», «Антикризова політика держави», «Сучасні проблеми розвитку державного соціального страхування», «Глобалізаційні процеси в системі світового ринку праці» та ін. уможливило підвищення якості власних наукових досліджень аспіранта, а також передбачає обов'язкові публікації тематичних статей за проблематикою його дослідження, що включають елементи дослідницьких та комунікаційних компетентностей, одержаних під час вивчення зазначених дисциплін тощо;

– опрацювання методики науково-дослідної роботи і набуття практичного досвіду роботи з досліджуваних проблем, його узагальнення, пошук і опрацювання оригінальних наукових та інформаційних джерел, проведення власних емпіричних досліджень є підґрунтям забезпечення якісної складової одержання наукових результатів, що будуть покладені в основу підготовки дисертації, зокрема при виконанні відповідного етапу комплексної науково-дослідної теми інституту;

– апробація результатів науково-дослідницької роботи під час проведення всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференцій за відповідними тематиками, обговорення матеріалів дослідження під час роботи науково-методичних семінарів і круглих столів із залученням провідних фахівців зі спеціальності, опублікування тез виступів і написання статей за напрямом дисертаційної роботи;

– зовнішнє рецензування і ретельний відбір статей до друку, що

здійснюють провідні фахові видання, а також наукові журнали, які включені до Міжнародних наукометричних баз даних, забезпечує реалізацію принципів впровадження системи якісної перевірки наукового рівня виконаних досліджень, обґрунтованості зроблених висновків та авторських пропозицій щодо вирішення наявних проблем;

– перевірка наукових статей і дисертаційної роботи на наявність плагіату забезпечує дотримання стандартів і вимог щодо самостійності виконання наукового дослідження, індивідуального внеску у вирішення конкретної наукової задачі, а також у теоретичні і / або експериментальні результати, важливі для розвитку певної галузі науки тощо;

– підготовка і захист звіту з асистентської педагогічної практики; підведення підсумків асистентської педагогічної практики відбувається відкрито перед комісією, членами якої є керівники та завідувачі кафедр. За результатами попередньої перевірки звіту готується загальний відзив і визначається його відповідність затвердженим вимогам, звіт рекомендується до захисту перед комісією. Підсумкова оцінка визначається з урахуванням своєчасності подання необхідних документів, якості підготовленого звіту, загального відзиву та результатів анкетування. Підсумки асистентської педагогічної практики обговорюються на засіданнях кафедр;

– проміжна, підсумкова атестація аспірантів. Під час вивчення навчальних дисциплін перевірка засвоєних знань і успішності аспірантів здійснюється із використанням модульно-рейтингової системи оцінювання. Методи контролю плануються у письмовій та практичних формах. Усі экзамени проводяться у формі письмових робіт, які містять завдання, що логічно врівноважують теоретичну і практичну частину іспиту. За результатами попередньої експертизи загального стану і ступеню готовності дисертаційної роботи, приймається рішення про допуск аспіранта до процедури попередньої експертизи та публічного захисту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії; присвоєння вченого звання доктора філософії за спеціальністю «Економіка» здійснює спеціалізована вчена рада К 26.891.01 Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості;

– загальний позитивний висновок щодо дисертації засвідчує, що вона має теоретичну та практичну цінність, виконана на належному рівні, являє собою закінчене самостійне наукове дослідження, в якому одержано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретну наукову задачу суттєвого значення для певної галузі науки; або в якому отримані нові науково обґрунтовані теоретичні і (чи) експериментальні результати, що в сукупності є суттєвими для розвитку конкретного напрямку певної галузі науки;

– механізм фінансування підготовки фахівців зі спеціальності надає можливість використовувати кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття як інструмент підвищення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів

філософії, якості виконаних наукових досліджень, а також їх наближення до вирішення актуальних проблем суспільства.

11. Результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про вищу освіту» результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів мають бути представлені через набуття ними теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексу проблем у галузі професійної та (або) дослідницької діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичну та практичну значимість.

Основні результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів мають бути представлені такими складовими:

1. Прослуховування за спеціальністю «Економіка» курсів та спецкурсів.
2. Складання заліків та екзаменів відповідно до навчального плану теоретичної підготовки.
3. Проходження та успішний захист асистентської педагогічної практики.
4. Підготовка дисертаційної роботи, яка рекомендована кафедрою до захисту на спеціалізованій вченій раді Інституту.
5. Публікація за темою дисертації не менше 5-ти статей у фахових виданнях, з яких не менше як 1 стаття має бути опублікована у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз даних.
6. Апробація результатів дисертаційної роботи шляхом участі в роботі не менше 3-х вітчизняних та міжнародних конференцій.
7. Впровадження результатів науково-дослідницької роботи у практичну діяльність – не менше 3-х.

12. Програмні (загальні та фахові) компетентності випускників аспірантури

За результатами виконання ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю 051 «Економіка» випускники аспірантури набувають загальні та фахові компетентності (табл. 2):

Таблиця 2

Здатності, виробничі функції, завдання діяльності та уміння, якими повинен володіти випускник Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України з кваліфікацією "Доктор філософії з економіки", що вимагаються, та система умінь, що їх відображає

Вид компетентності	Зміст компетентності
1. Загальні компетентності	
1.1. Дослідницькі	<p>1.1.1. Здатність до критичного мислення, зокрема, вміння застосовувати критичне мислення до аналізу результатів власного наукового дослідження, його наукової новизни, теоретичного і практичного значення</p> <p>1.1.2. Уміння з нових дослідницьких позицій формулювати загальну методологічну базу власного наукового дослідження, усвідомлювати його актуальність, мету і значення для розвитку інших галузей науки, суспільно-політичного, економічного життя, національної чи світової духовної культури</p> <p>1.1.3. Здатність до участі у міждисциплінарних проєктах та вміння використовувати результати наукових досліджень інших галузей науки для досягнення цілей власного наукового дослідження</p> <p>1.1.4. Уміння ефективно використовувати сучасну методологію наукового пізнання та новітні методи наукових досліджень</p> <p>1.1.5. Ініціювати, організувати та проводити комплексні теоретичні та експериментальні дослідження в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності, які сприяють отриманню нових знань</p> <p>1.1.6. Проводити власні оригінальні наукові дослідження, які містять наукову новизну, мають важливе теоретичне та практичне значення</p> <p>1.1.7. Уміння кваліфіковано відобразити результати наукових досліджень у наукових статтях та тезах, опублікованих як у фахових вітчизняних виданнях, так і у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз</p> <p>1.1.8. Здатність професійно презентувати результати своїх досліджень на міжнародних наукових конференціях, семінарах для вітчизняного та світового співтовариства</p> <p>1.1.9. Уміння працювати з літературними каталогами, базами даних зі спеціальності та наукометричними базами</p> <p>1.1.10. Знання історії галузі науки, за якою здійснюються власні дослідження, усвідомлення місця результатів власного наукового дослідження у суспільному житті</p>
1.2. Комунікативні	<p>1.2.1. Здатність вільно застосовувати рідну та іноземну мову в науковій роботі, науково-педагогічній та інноваційній діяльності, в практиці повсякденного спілкування в режимі реального часу</p> <p>1.2.2. Здатність написання українською та англійською мовами</p>

Вид компетентності	Зміст компетентності
	власних наукових творів різного змісту та обсягу (наукова стаття, автореферат, тези конференції, наукова доповідь, запит на науковий грант, договір про співпрацю, звіт з наукової роботи, дисертація тощо)
	1.2.3. Здатність написання українською та англійською мовами власних науково-педагогічних творів різного змісту та обсягу (робоча навчальна програма, текст лекції, розділи в навчальному посібнику, підручнику тощо)
	1.2.4. Здатність усно практично використовувати іноземну мову у науковій, інноваційній діяльності та педагогічній діяльності (усний виступ на конференції, використання іноземної мови у ділових переговорах щодо комерціалізації результатів наукового дослідження, проведення іноземною мовою лекцій з нормативних курсів та спеціальних курсів за профілем кафедри, консультування студентів іноземною мовою, проведення іноземною мовою одноразових презентаційних та профорієнтаційних лекцій для різних категорій слухачів тощо)
	1.2.5. Уміння та навички використовувати сучасні інформаційні та комунікативні технології при спілкуванні, обміні інформацією, зборі, аналізі, обробці, інтерпретації даних та представленні результатів
	1.2.6. Здатність працювати із наукометричними базами даних з метою виконання власного наукового дослідження та вміння використовувати інтернет-технології для організації і забезпечення власної наукової, педагогічної та інноваційної діяльності, у підготовці наукових публікацій, звітів, ділової та особистої документації
	1.2.7. Здатність до практичного використання у власній педагогічній діяльності інформаційних технологій дистанційного навчання, у організації та проведенні наукових заходів (конференції, наукові семінари, майстер-класи тощо)
	1.2.8. Спроможність ефективно працювати в команді
	1.2.9. Уміння ефективно працювати самостійно
	1.2.10. Уміння працювати з експертами
1.3. Управлінські	1.3.1. Здатність брати участь в організації роботи кафедри, факультету, інституту, знати та розуміти принципи організації роботи науково-дослідної лабораторії, науково-дослідної теми за профілем навчання (розподіл функціональних обов'язків, технічне завдання НДР, місце науково-дослідного лабораторії та науково-дослідної теми у системі наукової роботи інституту тощо)
	1.3.2. Знати принципи фінансування НДР та структуру кошторисів на її виконання, вміння підготувати запит на отримання фінансування, звітну документацію
	1.3.3. Знати основи управління науково-дослідною лабораторією, основи управління науково-дослідною роботою

Вид компетентності	Зміст компетентності
	<p>інституту (план роботи, регламент, індикатори)</p> <p>1.3.4. Уміння приймати рішення у нестандартних ситуаціях (зміна технічного завдання, коригування планів, звільнення працівників тощо)</p> <p>1.3.5. Уміння формувати команду дослідників для вирішення локальної задачі (проведення експерименту, збору інформації, підготовки пропозицій)</p> <p>1.3.6. Уміння раціонально та ефективно використовувати наявні кадрові та матеріальні ресурси для виконання поставлених завдань</p>
1.4. Науково-педагогічні	<p>1.4.1. Здатність брати участь в організації науково-педагогічної роботи профільних кафедр, знати та розуміти принципи організації роботи на кафедрі (розподіл функціональних обов'язків, педагогічного навантаження, місце кафедри у системі науково-дослідної роботи Інституту)</p> <p>1.4.2. Практичне вміння створювати власні науково-педагогічні твори за профілем кафедр (робоча навчальна програма, конспект лекцій, навчально-методичний комплекс, розділи навчально-методичного посібника, навчального посібника, підручника, практикуму, вміння проводити, практичні, семінарські заняття, консультації, керувати самостійною роботою тощо)</p> <p>1.4.3. Вміння планувати і ефективно використовувати час у науковій та педагогічній роботі</p>
1.5. Етичні	<p>1.5.1. Дотримуватись норм наукової етики щодо здійснення наукової діяльності та проведення власного наукового дослідження</p> <p>1.5.2. Знати провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, наукові школи та фундаментальні праці у галузі дослідження, формулювати мету власного наукового дослідження як складову загальноцивілізаційного процесу</p>
2. Фахові компетентності	
2.1.Методологічні	<p>2.1.1. Знати методологічні основи вивчення економічних процесів.</p> <p>2.1.2. Розробляти та вирішувати дослідницькі завдання теоретичного та прикладного характеру в сфері економіки.</p> <p>2.1.3. Розробляти методологію економічного дослідження.</p>
2.2. Методичні	<p>2.2.1. Володіти методами кількісної та якісної обробки статистичних даних дослідження.</p> <p>2.2.2. Вміти здійснювати діагностику економічних станів, процесів та ситуацій.</p> <p>2.2.4. Застосовувати та вдосконалювати методи та процедури оцінки структури економіки.</p>
2.3. Аналітичні	<p>2.3.1. Аналізувати наукові теорії, концепції, підходи до вивчення економіки.</p> <p>2.3.2. Визначати умови формування економіки та шляхи</p>

Вид компетентності	Зміст компетентності
	вдосконалення її функціонування 2.3.3. Розробляти рекомендації стосовно розвитку економічних явищ та процесів. 2.3.4. Здійснювати аналіз розвитку економіки.

13. Врахування відповідності запланованих результатів навчальної та наукової діяльності потребам ринку праці та потенційним роботодавцям

В умовах середовища, що динамічно розвивається, суб'єкти бізнесу і не бізнесових структур, а також сфери державного управління постійно підвищують вимоги щодо кадрового забезпечення своєї діяльності. У зв'язку з цим останнім часом ринок праці та потенційні роботодавці підвищують зацікавленість до залучення фахівців найвищої кваліфікації, тобто третього освітньо-наукового рівня вищої освіти, якому відповідає ступінь доктора філософії з відповідної спеціальності. Вимоги ринку праці виходять з Класифікатору професій ДК 003:2010, затвердженого Наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 за № 327, та окреслюють сфери діяльності випускників аспірантури, серед яких викладацька і науково-дослідницька діяльність, а також професійна діяльність в галузі економіки (табл. 3).

Таблиця 3

Класифікація професій, що відповідає ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю 051 «Економіка» (фрагмент)

2412.1	Наукові співробітники (праця, зайнятість)
2441	Професіонали в галузі економіки
2441.1	Наукові співробітники (економіка)
2441.2	Економісти
2310	Викладачі університету та інших вищих навчальних закладів
2310.1	Інші викладачі університетів та вищих навчальних закладів

Таблиця 4

Показник професійних назв робіт за кодами професій, що відповідає ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю 051 «Економіка» (фрагмент)

КОД ЗКПШТР	ВИПУСК ЄТКД	ВИПУСК ДКХП	Професійна назва роботи
25351		1	Економіст
25352			Економічний радник
		76	Радник (органи державної влади)

КОД ЗКПТР	ВИПУСК ЄТКД	ВИПУСК ДКХП	Професійна назва роботи
24191			Оглядач з економічних питань
20199	-		Асистент
			Викладач вищого навчального закладу
			Молодший науковий співробітник (економіка)
23667	-		Науковий співробітник (економіка)
			Науковий співробітник-консультант (економіка)

Таким чином, заплановані результати навчальної та наукової підготовки фахівців вищого рівня можуть бути цікаві і затребувані такими суб'єктами ринку праці, потенційними роботодавцями, а саме:

1. Суб'єкти освітянської сфери, зокрема ВНЗ, – це одні з багатьох потенційних роботодавців, які вимагають від працівників не тільки високого рівня виконавчої дисципліни та ґрунтовної теоретичної бази. Сучасні викладачі – це мобільні, комунікабельні, творчі особистості, які вмiють швидко і якісно вирішувати завдання в умовах динамічного середовища, володіють практичними навичками та іноземною мовою, здатні підвищувати свій професійний рівень тощо. Складові вищезначеної освітньо-наукової програми дозволяють сформувати викладача нової генерації, а саме:

- вивчення аспірантом нормативних навчальних дисциплін та дисциплін за вибором забезпечують підвищення професійної майстерності аспірантів у майбутній викладацькій діяльності за спеціальністю «Економіка» та набуття ними додаткових загальних і фахових компетенцій (поглиблення теоретичних та методологічних засад; удосконалення англійської мови);

- проходження асистентської педагогічної практики дає можливість набути досвіду педагогічної та навчально-методичної роботи у ВНЗ, розвинути професійно-педагогічні компетентності, оволодіти технологіями проведення навчальних занять та підготовки навчально-методичних матеріалів за курсами дисциплін, що викладаються у ВНЗ;

- науково-дослідницькі компетентності, набуті в ході здійснення самостійного наукового пошуку, забезпечуватимуть тісний зв'язок сучасної економічно науки і практики з навчальним процесом, що дає можливість підвищити рівень ефективності підготовки сучасного економіста.

2. Для роботодавців, якими є науково-дослідні установи НАН України, а також науково-дослідні функціональні підрозділи міністерств і відомств, затребуваними є фахівці, які володіють глибокими теоретичними знаннями,

уміннями та навичками аналізу економічних процесів, вміють самостійно здійснювати наукові дослідження, отримувати наукові результати, продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми, пов'язані з оцінюванням та аналізом соціально-економічних явищ та процесів, самостійно приймати управлінські рішення. Науково-дослідницька складова підготовки фахівця вищої кваліфікації дозволяє задовольнити потреби вищезначених роботодавців, а саме через набуття аспірантом фахових компетенцій щодо організації досліджень з актуальних проблем сучасної економіки: формувати систему наукових понять і науково впорядкованих базових уявлень про економічні явища та процеси тощо. А також збирання, опрацювання та аналіз статистичної інформації стосовно досліджуваних соціально-економічних явищ; вміння розробляти математико-статистичний інструментарій проведення досліджень; володіння статистичними методами аналітичної роботи; підготовки емпіричних результатів і звітів та підготовки наукових публікацій тощо.

**Розподіл змісту освітньо-наукової програми та максимальний
навчальний час за дисциплінами підготовки**

Код	Назва дисципліни	Загальний обсяг	
		кредитів	годин
ЦЗП	<i>Цикл дисциплін загальної підготовки</i>		
ЦПЗ.1	Філософія науки	6	180
ЦПЗ.2	Європейська грантова система підтримки наукових досліджень та академічних обмінів	2	60
ЦПЗ. 3	Іноземна мова наукового та ділового спілкування	6	180
ЦПЗ. 4	Інформаційні технології в науковій діяльності	2	60
ЦПЗ.5	Психологія та педагогіка вищої школи	2	60
	Разом	18	540
ЦПП	<i>Цикл дисциплін професійної підготовки</i>		
	Дисципліни вибору ВНЗ		
ВНЗ. 1	Сучасні проблеми економічної теорії	4	120
ВНЗ. 2	Методологія та організація наукових досліджень	3	90
ВНЗ.3	Економіко-математичні методи та моделі	4	120
	Разом	11	330
ВА	Дисципліни вибору аспіранта		
ВА.1	Дисципліни спеціалізації «Економіка та управління національним господарством»	12	360
ВА 1.1	Сучасні проблеми національної економіки	3	90
ВА 1.2	Методологія макроекономічного аналізу	3	90
ВА 1.3	Актуальні проблеми конкурентної (антимонопольної) політики	3	90
ВА 1.4	Антикризова політика держави	3	90
ВА.2	Дисципліни спеціалізації «Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика»	12	360
ВА 2.1	Сучасні проблеми розвитку державного соціального страхування	3	90
ВА 2.2	Глобалізаційні процеси в системі світового ринку праці	3	90
ВА 2.3	Сучасні проблеми соціально-економічної безпеки	3	90
ВА 2.4	Управління людськими ресурсами	3	90
	Всього за навчальним планом	41	1230

Анотації дисциплін та структурно-логічна схема

1. Дисципліни циклу загальної підготовки

ЦЗП. 1. Філософія науки

Мета дисципліни: формування у аспірантів розуміння специфіки філософії науки як особливого типу гуманітарного знання, основних характеристик історичного розвитку напрямків філософії науки, а також методологічних, структурних, світоглядно-ціннісних засад й особливостей наукового пізнання.

Предмет: формування сукупності знань про природу, космос, сутність світу та людини.

Змістовні модулі:

Предмет та логіка наукової діяльності

Філософські виміри наукової діяльності

Зміст дисципліни включає:

Філософія науки у як специфічний тип знання: онтологічний, гносеологічний, епістемологічний вимір. Філософське осмислення наукової картини світу. Форми організації науки: класичний, некласичний та постнекласичний ідеали науковості. Вивчення основних наукових форм. Філософські засади класифікації наук. Методологія пізнання наукової та інноваційної діяльності. Значення фундаментальних та прикладних стратегій наукового дослідження. Філософський аналіз сучасного стану науки, перспектив її розвитку та взаємодії з іншими сферами життєдіяльності суспільства. Логіка наукового дослідження в контексті глобальних проблем сучасності. Філософське осмислення сучасних екологічних, техногенних проблем в контексті глобального типу цивілізації. Аксиологічний вимір науки: проблема відповідальності вченого.

Місце у структурно-логічній схемі: навчальна дисципліна загального циклу підготовки, вихідна.

ЦЗП. 2. Європейська грантова система підтримки наукових досліджень та академічних обмінів

Мета: ознайомити аспірантів з можливостями та умовами отримання грантової підтримки наукових досліджень, а також особливості входження до європейського освітнього та наукового простору.

Предмет: Європейський дослідницький простір; програми та різноманітні інструменти фінансування Європейського Союзу для науковців; тенденції і наукові тренди європейського наукового простору; програма Horizon 2020.

Змістовні модулі: Сучасні тенденції в європейському науковому і освітньому просторі – формальна і неформальна освіта, прикладний і

соціальний характер досліджень. Гендерна складова, та інші; міжнародні дослідницькі програми та мобільність в рамках ЄС, зокрема за участі України. Програма Horizon 2020: філософія, мета, практика реалізації, формування консорціумів і пошук партнерів, аплікаційні форми та підготовка заявок. Українське законодавство: реалії та виклики участі в програмах ЄС.

Місце у структурно-логічній схемі: навчальна дисципліна загального циклу підготовки, вихідна.

ЦЗП. 3. Іноземна мова наукового та ділового спілкування

Мета: формування науково-дослідницької професійно-орієнтованої компетентності з іноземної мови в різних видах мовленнєвої діяльності, що є необхідним для ведення самостійної науково-дослідної діяльності.

Предмет: академічна іноземна письмова і усна мова.

Змістовні модулі: анування наукової інформації; реферування наукової інформації; написання анотацій (abstracts) до наукових статей, дисертацій, доповідей; структура, лексика і текст наукового листування; складання особистого резюме (CV); наукове творче письмо: особливості лексики і стилю; структура, лексика і текст наукової доповіді; структура і лексика графічної і голосової презентації наукового повідомлення; структура, лексика і текст наукової статті.

Місце у структурно-логічній схемі: навчальна дисципліна загального циклу підготовки, вихідна.

ЦЗП 4. Інформаційні технології в наукових дослідженнях

Мета: формування у аспірантів знань і умінь пов'язаних з використанням інформаційних технологій в наукових дослідженнях, поглиблення навичок роботи в текстових та графічних редакторах, розкриття сутнісних аспектів застосування комп'ютерних мереж для завдань пошуку наукової інформації, ознайомлення з функціональними можливостями програмних засобів призначених для здійснення наукового аналізу інформації.

Предмет: теоретичні та практичні питання інформаційних технологій та можливості їх застосування в наукових дослідженнях.

Змістовні модулі:

Обробка економічних та соціологічних даних в Microsoft Excel.

Програмне забезпечення Statistica для аналізу і прогнозування тенденцій розвитку соціально-економічних явищ і процесів.

Використання економетричного пакету Eviews в наукових дослідженнях

Зміст дисципліни включає:

Математичні, статистичні та логічні функції MS Excel та її застосування в обробці даних. Графічний аналіз на основі табличних даних.

Функції та можливості надбудови в MS Excel. Процедура Descriptive statistics (Описова статистика). Проведення регресійного аналізу за допомогою модуля Multiple Regressions. Можливості ПП Eviews для факторного аналізу. Використання ПП Eviews для моделювання складних соціально-економічних явищ.

Місце у структурно-логічній схемі: навчальна дисципліна циклу загальної підготовки, вихідна.

ЦЗП 5. Психологія та педагогіка вищої школи

Мета дисципліни – забезпечити загальну теоретичну підготовку аспірантів у галузі психології та педагогіки вищої школи, яка слугуватиме основою для їхньої практичної роботи, що пов'язана з викладацькою діяльністю.

Предмет: особистість викладача та студента в їх розвивальній педагогічній взаємодії при впровадженні інноваційних технологій навчання і виховання у ВНЗ, психологічні умови і механізми становлення особистості майбутнього фахівця в системі ступеневої вищої освіти

Змістовні модулі:

Аналіз освіти як системи.

Соціально-психологічні особливості навчання у вищій школі

Формування особистості викладача вищого навчального закладу.

Зміст дисципліни включає:

Освіта як система, характерні для неї особливості. Необхідність і об'єктивні можливості управління системою освіти. Види педагогічного управління. Психологічний аналіз функцій педагогічного управління. Загальна характеристика навчального процесу і навчально-професійної діяльності як об'єктів управління, психологічний аналіз їх складових. Поняття про управління в системі освіти. Опосередковане та пряме управління, їх особливості. Сутність управління навчально-професійною діяльністю студентів (соціальна нормативність навчальної діяльності, свідомий характер, власна активність, творчий підхід). Кваліфікаційна характеристика та професіограма. Розвиток студентської групи, характеристика студентського колективу. Міжособистісні стосунки в студентській групі. Проблема лідера та лідерства. Психологічні особливості студентського самоврядування. Психологічні особливості студентської групи та її структура. Рівні розвитку студентської академічної групи. Шляхи формування студентського колективу. Соціально-психологічні явища в студентській групі та їх вплив на особистість кожного студента. Проблема лідера та лідерства в студентській групі. Соціально-психологічний клімат у групі та його вплив на її працездатність. Психологічні засади студентського самоврядування. Психологічні особливості системи «студент-викладач». Особливості спілкування, види конфліктів та оптимізація міжособистісних взаємин у системі „студент – викладач” Психологічна характеристика викладача вищої школи як особистості. Характеристика самосвідомості

(рефлексивності) викладача, аналіз його професійної компетентності та майстерності. Роль педагогічного спілкування в розв'язанні соціально-моральних завдань професійної підготовки майбутнього фахівця. Виховна позиція викладача в педагогічній комунікативній взаємодії: розуміння, визнання та прийняття студента. Активне рефлексивне слухання та «Я-повідомлення» в комунікативній взаємодії. Діалогічне спілкування, його характеристика.

Місце у структурно-логічній схемі: навчальна дисципліна циклу загальної підготовки, вихідна.

2. Дисципліни циклу професійної підготовки

За вибором ВНЗ

ВНЗ 1. Проблеми сучасної економічної теорії

Мета: набуття аспірантами ґрунтовних економічних знань, формування у них логіки економічного мислення і економічної культури, навчання їх базовим методам пізнання і аналізу економічних процесів, вмінню приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою практичною діяльністю.

Предмет: проблеми соціально-економічних відносин між економічними суб'єктами з приводу раціонального використання обмежених ресурсів в процесі виробництва, розподілу та споживання життєвих благ.

Змістовні модулі:

Методологічні засади сучасної економічної теорії.

Проблеми мікроекономіки та макроекономіки.

Зміст дисципліни включає:

Проблематика сучасної економічної теорії. Суспільне відтворення. Власність і моделі економічних систем. Товарне господарство. Гроші. Природа ринку, його структура та інфраструктура. Капітал. Кругообірот і оборот капіталу. Економічні проблеми в аграрному секторі економіки. Теорії споживчого вибору. Рівновага споживача. Підприємство. Витрати виробництва та рентабельність. Мікроекономіка суспільного сектора. Основні проблеми сучасної макроекономіки. Сукупний попит і сукупна пропозиція. Макроекономічна рівновага. Фіскальна політика. Бюджетний дефіцит і державний борг. Монетарна політика і банківська система. Зайнятість, безробіття та інфляція. Економічне зростання, його типи та моделі. Проблеми розвитку сучасного світового господарства. Глобалізація світогосподарських зв'язків та загально цивілізаційні проблеми людства.

Місце у структурно-логічній схемі: дисципліна вивчається після курсу «Філософія науки». Відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки за вибором вищого навчального закладу.

ВВНЗ 2. Методологія та організація наукових досліджень

Мета: забезпечити загальну теоретичну підготовку аспірантів у розумінні методології наукових досліджень, поглибити і конкретизувати прикладний аспект теоретичних і експериментальних методів пізнання, що надасть змогу аспірантам успішно здійснювати науково-дослідницьку діяльність.

Предмет: методика організації наукових досліджень.

Змістовні модулі:

Методологія та методи наукового дослідження;

Організація наукових досліджень та наукової діяльності

Зміст дисципліни включає:

Наукове дослідження, методологія наукових досліджень та її види. Емпіричні методи наукового дослідження. Теоретичні методи наукового дослідження. Зміст та складові науково-дослідного процесу. Форми відображення результатів наукових досліджень. Вибір напряму наукового дослідження. Проведення теоретичних та експериментальних досліджень. Колектив як основна складова організації наукової діяльності. Організація праці науковця. Методологічний апарат дисертаційного дослідження.

Місце у структурно-логічній схемі: дисципліна вивчається після курсів «Філософія науки» та «Проблеми сучасної економічної теорії». Відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки за вибором вищого навчального закладу.

ВВНЗ 3. Економіко-математичні методи і моделі

Мета: надання аспірантам знань про методи збирання, оброблення та аналізу інформації стосовно соціально-економічних явищ і процесів, оволодіння принципами і засобами математичної обробки статистичної інформації, набування навичок економіко-математичного моделювання.

Предмет: теоретичні та практичні питання економіко-математичного моделювання соціально-економічних явищ та математичних методів їх дослідження.

Змістовні модулі:

Статистичні методи дослідження

Економіко-математичні методи і моделі

Прогнозування соціально-економічних процесів

Зміст дисципліни включає:

Методика складання статистичного ряду. Статистичні прийоми обробки масиву даних. Статистичне оцінювання комплексу показників. Статистична оцінка параметрів розподілу. Економетричні моделі. Парна регресія. Лінійні моделі множинної регресії. Економічні моделі динаміки. Методи вимірювання впливу факторів в детермінованих моделях. Методи прогнозування та особливості їх використання. Прогнозування динамічних рядів. Кластерне моделювання, як основа прогнозування.

Місце у структурно-логічній схемі: дисципліна вивчається після курсів «Філософія науки» та «Проблеми сучасної економічної теорії», «Інформаційні технології в наукових дослідженнях». Відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки за вибором вищого навчального закладу.

Дисципліни за вибором аспіранта

ВА 1. Спеціалізація: Економіка та управління національним господарством

ВА 1.1. Сучасні проблеми національної економіки

Мета: формування у аспірантів системи комплексних знань та розуміння теоретико-методологічних засад функціонування національної економічної системи та основних напрямів сучасної економічної політики в Україні.

Предмет: сукупність ресурсних, економічних, інституціональних та соціальних чинників, що визначають відмінні риси національної економіки й її специфіку.

Змістовні модулі:

Теоретичні засади та чинники розвитку національної економіки;
Державне регулювання в секторах економіки та економічна політика;
Макроекономічне прогнозування, програмування та планування у системі державного регулювання економіки.

Зміст дисципліни включає:

Методологія вивчення національної економіки. Економічні теорії та чинники розвитку національної економіки. Державна економічна політика і механізм її формування та реалізації. Фінансово-кредитні методи регулювання економіки. Державний вплив на процеси інвестиційної та інноваційної діяльності. Актуалітети державної політики розвитку підприємницької діяльності. Проблеми та напрями державного регулювання функціонування та розвитку сфери зовнішньоекономічної діяльності. Інфляція як системне утворення та державне регулювання розвитку інфляційних процесів у світі в умовах глобалізації. Моделі та механізми соціальної політики. Прогнозування, програмування та макроекономічне планування в процесах соціально-економічного розвитку.

Місце у структурно-логічній схемі: дисципліна вивчається після курсів «Філософія науки» та «Проблеми сучасної економічної теорії», «Методологія та організація наукових досліджень». Відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки за вибором аспіранта за спеціалізацією «Економіка та управління національним господарством».

ВА 1.2. Методологія макроекономічного аналізу

Мета: формування у аспірантів теоретичних знань з методології та практичних навичок з методики аналізу функціонування національної економіки.

Предметом є інструментарій, застосування якого забезпечує з'ясування умов функціонування національної економіки, розкриття змісту залежностей макроекономічних процесів і явищ оцінювання загальних результатів її функціонування на сучасному етапі розвитку країни.

Змістовні модулі:

Методологічні основи макроекономічного аналізу національної економіки;

Система національних рахунків як інструмент макроекономічного аналізу.

Аналіз секторів національної економіки.

Зміст дисципліни включає:

Зміст дисципліни включає:

Зміст макроекономічного аналізу та його місце в системі наук. Зв'язок макроекономічного аналізу з макроекономічною теорією. Види та методи макроекономічного аналізу. Еволюція системи національних рахунків як інструменту макроекономічного аналізу. Оцінювання внеску окремих інституційних секторів у кінцеві результати національного виробництва та доходи. Аналіз макроекономічних пропорцій національного споживання та заощаджень в національній економіці. Основні індикатори товарного ринку: їх структура і взаємозв'язок. Аналіз розвитку провідних секторів економіки: промисловості та сільського господарства. Аналіз державних фінансів. Методологія аналізу ринку праці. Методика аналізу валютного ринку. Аналіз макроекономічних дисбалансів.

Місце у структурно-логічній схемі: дисципліна вивчається після курсів «Філософія науки» та «Проблеми сучасної економічної теорії», «Методологія та організація наукових досліджень», «Сучасні проблеми національної економіки». Відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки за вибором аспіранта за спеціалізацією «Економіка та управління національним господарством».

ВА 1.3. Актуальні проблеми конкурентної (антимонопольної) політики

Мета: набуття поглиблених знань з теорії та практики реалізації конкурентної (антимонопольної) політики в Україні та світі, оволодіння методикою визначення монопольного становища підприємців на ринку для розуміння доцільності прийняття рішень щодо захисту конкуренції в сучасних умовах економічного розвитку.

Предмет: організаційно-правові та процесуальні засади конкурентної політики у міжнародній та українській практиці.

Змістовні модулі.

Конкурентна та антимонопольна політика в Україні та світі.

Оцінка конкурентного середовища.

Економічна концентрація.

Регулювання природних монополій.

Зміст дисципліни: досвід захисту конкуренції та обмеження зловживань монополістів в окремих країнах та в Україні; система та повноваження державних органів щодо формування та реалізації конкурентної політики; основні етапи та проблеми аналізу товарних ринків; характеристика нормативної бази та основних етапів контролю за економічною концентрацією, світові тенденції злиттів і поглинань, практика в Україні; світовий досвід та вітчизняна практика державного регулювання природних монополій.

Місце у структурно-логічній схемі: дисципліна вивчається після курсів «Проблеми сучасної економічної теорії» та «Сучасні проблеми національної економіки», «Методологія макроекономічного аналізу» та є їх логічним продовженням в аспекті деталізації інструментів та заходів конкурентної (антимонопольної) політики. Відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки за вибором аспіранта за спеціалізацією «Економіка та управління національним господарством».

ВА 1.4. Антикризова політика держави

Мета: формування у аспірантів системи комплексних знань та розуміння теоретико-методологічних засад антикризової політики держави.

Предмет: сукупність теоретико-методологічних та практичних засад реалізації антикризової політики держави.

Змістовні модулі:

Теоретичні засади формування антикризової політики держави;

Організаційно-економічний механізм антикризової політики держави.

Зміст дисципліни включає:

Предмет, методологія і завдання вивчення антикризової політики держави. Розвиток наукової думки щодо економічної динаміки, природи циклічності криз. Причини виникнення структурних, періодичних, локальних, міжнародних та інших криз. Прояви кризи на міжнародному, макроекономічному, регіональному і галузевому рівнях. Правове забезпечення антикризової політики держави в Україні та за кордоном. Методологічні та організаційні основи антикризової політики держави. Діагностика економічної динаміки, циклів і криз. Фінансові аспекти макроекономічної стабілізації. Стратегія реструктуризації економіки. Організаційно-економічні заходи антикризового регулювання економіки.

Місце у структурно-логічній схемі: дисципліна вивчається після курсів «Філософія науки» та «Проблеми сучасної економічної теорії», «Методологія та організація наукових досліджень», «Сучасні проблеми національної економіки», «Методологія макроекономічного аналізу»,

«Актуальні проблеми конкурентної (антимонопольної) політики». Відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки за вибором аспіранта за спеціалізацією «Економіка та управління національним господарством».

ВА 2. Спеціалізація: Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика

ВА 2.1. Сучасні проблеми розвитку державного соціального страхування

Мета: полягає формуванні у аспірантів системи комплексних знань та розуміння проблем державного соціального страхування щодо загальних закономірностей зародження і розвитку державного соціального страхування, засобів щодо здійснення соціального захисту населення України, ролі і форми участі держави, профспілок і організацій роботодавців в здійсненні соціального страхування, його регулюванні, гуманізації ринкових відносин у сферах праці й зайнятості та соціального захисту працівників, вмінь аналізувати суперечливість і багатоваріантність цих процесів.

Предмет: теоретико-методологічні та економічні аспекти формування і функціонування системи сучасного державного соціального страхування в Україні.

Змістовні модулі:

1. Проблеми сучасного державного соціального страхування. Національні та наднаціональні механізми регулювання ринку праці.
2. Реформування системи загальнообов'язкового соціального страхування України у сучасних умовах.

Зміст дисципліни включає:

Визначення та економічна сутність проблем сучасного соціального страхування. Суб'єкти й об'єкти соціального страхування. Місце соціального страхування в системі економічних категорій в умовах кризи. Функції соціального страхування як складової соціальної політики: захисна, компенсаційна, відтворювальна, перерозподільна, стабілізуюча. Взаємозв'язок соціальних послуг і соціального страхування. Суть та економічна роль єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Зміст паритетної основи управління державним соціальним страхуванням. Правління державних соціальних страхових фондів: функції, склад, порядок формування.

Місце у структурно-логічній схемі: дисципліна вивчається після курсів «Філософія науки» та «Проблеми сучасної економічної теорії», «Методологія та організація наукових досліджень». Відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки за вибором аспіранта за спеціалізацією «Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика».

ВА 2.2. Глобалізаційні процеси в системі світового ринку праці

Мета: полягає у формуванні у аспірантів комплексних знань та розуміння проблем функціонування ринку праці в глобалізованому світовому господарстві, зокрема формування загальних та найбільш істотних знань про міжнародний ринок праці, міжнародну міграцію, проблеми зайнятості та безробіття на міжнародному рівні.

Предмет: теоретико-методологічні та економічні аспекти формування і функціонування механізмів ринку праці в умовах глобалізації світового господарства.

Змістовні модулі:

Форми і тенденції розвитку ринку праці в глобалізованій економіці.

Національні та наднаціональні механізми регулювання ринку праці.

Інтеграція України до світового та європейського ринків праці.

Зміст дисципліни включає:

Глобалізація і демографічні процеси – їх вплив на економічну активність населення та зміни на ринку праці. Міжнародна торгівля та інвестиції на ринку праці. Регулювання та ринкові механізми ринку праці. Міграційний рух та візовий режим на ринку праці. Соціально-трудова відносина на ринку праці.

Ринок праці України в умовах глобалізації та євроінтеграції. Нормативно-правова база ринку праці України і Євросоюзу. Адаптація ринку праці України до європейського простору.

Місце у структурно-логічній схемі: дисципліна вивчається після курсів «Філософія науки» та «Проблеми сучасної економічної теорії», «Методологія та організація наукових досліджень», «Сучасні проблеми розвитку державного соціального страхування». Відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки за вибором аспіранта за спеціалізацією «Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика».

ВА 2.3. Сучасні проблеми соціально-економічної безпеки

Мета: формування комплексного розуміння закономірностей, основних складових, змісту і форм динаміки соціально-економічної безпеки сучасного суспільства, формування концептуальних методологічних навичок щодо моделювання систем безпеки у будь-якій сфері життєдіяльності, прищеплення основних цінностей безпекової культури.

Предмет: процес гарантування соціально-економічної безпеки як об'єктивної закономірності економічного розвитку.

Змістовні модулі:

Теоретичні засади та механізми соціально-економічної безпеки

Система та рівні забезпечення соціально-економічної безпеки

Зміст дисципліни включає:

Національна безпека та соціально-економічна безпека: понятійний базис; Критерії та індикатори (показники, параметри) соціально-економічної безпеки держави; Структурні аспекти економічного розвитку в контексті

соціально-економічної безпеки; Соціальна безпека держави; Концепція розвитку соціально-економічної безпеки.

Соціально-економічна безпека на регіональному рівні; Соціально-економічна безпека на мікрорівні; Соціально-економічна безпека особистості; Державне регулювання економічної безпеки; Проблеми забезпечення соціально-економічної безпеки України в умовах нестабільності економіки.

Місце у структурно-логічній схемі: дисципліна вивчається після курсів «Філософія науки» та «Проблеми сучасної економічної теорії», «Методологія та організація наукових досліджень», «Глобалізаційні процеси в системі світового ринку праці». Відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки за вибором аспіранта за спеціалізацією «Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика».

ВА 2.4.Управління людськими ресурсами

Мета: набуття комплексу знань з теорії та практики управління людськими ресурсами в Україні та світі, оволодіння науково-практичним інструментарієм управління людськими ресурсами в контексті забезпечення поступального соціально-економічного розвитку в сучасних умовах.

Предмет: концептуальні засади та організаційно-економічні важелі управління людськими ресурсами.

Змістовні модулі.

1. Управління людськими ресурсами в системі наукового знання.
2. Трансформація управління людськими ресурсами в контексті соціалізації економіки.
2. Концептуальні напрямки управління людськими ресурсами.
5. Сучасні світові тенденції управління людськими ресурсами.

Зміст дисципліни:

Перехід від управління персоналом до управління людськими ресурсами на сучасному етапі економічного розвитку. Управління людськими ресурсами як основа забезпечення конкурентоспроможності на мікро- та макрорівні. Комплексний підхід до управління людськими ресурсами. Процедурні вимоги до управління людськими ресурсами. Корпоративні стратегії управління людськими ресурсами. Світовий досвід управління людськими ресурсами.

Місце у структурно-логічній схемі: дисципліна вивчається після курсів «Проблеми сучасної економічної теорії» та «Глобалізаційні процеси в системі світового ринку праці», «Сучасні проблеми соціально-економічної безпеки» і є їх логічним продовженням в контексті формування цілісного бачення становлення та розвитку багаторівневої системи управління людськими ресурсами. Відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки за вибором аспіранта за спеціалізацією «Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика».

Асистентська педагогічна практика аспірантів

У програмі асистентської педагогічної практики аспірантів висвітлюються організаційно-методичні засади практичної професійної підготовки аспірантів. Подано необхідні матеріали для навчально-методичного забезпечення практики аспірантів з метою опанування ними знаннями, вміннями та навичками педагогічної діяльності.

Метою асистентської педагогічної практики аспірантів є оволодіння аспірантами сучасними методами, формами та засобами навчання, формування у них на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань із базових психолого-педагогічних дисциплін, професійних навичок та вмінь для вирішення конкретних навчально-виховних задач в умовах реального педагогічного процесу, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

В результаті проходження педагогічної практики у аспірантів повинні бути сформовані конструктивні, організаторські, комунікативні й дослідницькі вміння викладача вищого навчального закладу, необхідні для забезпечення провідних аспектів педагогічної діяльності: навчальної, методичної, виховної й дослідницької роботи.

Аспірант повинен знати:

- основні поняття і категорії педагогіки та методики викладання у вищих навчальних закладах;
- навчально-методичні комплекси для студентів вищих навчальних закладів;
- сучасні підходи до формування у студентів професійної компетентності;
- інноваційні освітні технології навчання у вищих навчальних закладах;
- форми, види і способи контролю й оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей;
- основні організаційні форми реалізації освітнього процесу у вищих навчальних закладах;
- основи планування освітнього процесу у вищому навчальному закладі;
- основні положення законодавства України в галузі вищої освіти, програмних документів, які стосуються навчання студентів та викладання у ВНЗ;
- завдання і функції науково-педагогічного працівника;
- вимоги до підготовки документального супроводу викладання у ВНЗ;
- основні принципи, методи, види навчання у ВНЗ.

Аспірант повинен вміти:

- визначати й аналізувати цілі, зміст, принципи, методи і прийоми навчання;

- аналізувати, обирати й ефективно використовувати навчально-методичні комплекси для студентів вищих навчальних закладів;
- контролювати й оцінювати рівень сформованості всіх складників професійної компетентності;
- планувати й реалізовувати різні форми організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі;
- планувати (проектувати) вивчення навчальних дисциплін;
- відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу для проведення різних видів навчальних занять;
- використовувати знання про індивідуально-вікові особливості молоді при проведенні занять;
- застосовувати інноваційні методи, прийоми та засоби навчання і виховання студентів;
- підвищувати професійні вміння, вивчати передовий педагогічний досвід.

Змістові модулі:

Змістовий модуль 1. Навчальна діяльність аспіранта-практиканта: планування власної викладацької діяльності, підготовка до занять; проведення різних видів навчальних занять за розкладом у закріпленій академічній групі; проведення психолого-педагогічного аналізу відвіданих занять; виготовлення роздавального дидактичного матеріалу; перевірка письмових робіт студентів; проведення консультацій для студентів; підготовка і проведення одного поза аудиторного заходу з предмету, що викладається.

Змістовий модуль 2. Методична діяльність аспіранта-практиканта: ознайомлення аспірантів з особливостями організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі (ознайомлення з освітньо-кваліфікаційною характеристикою фахівця, навчальним планом, розкладом занять тощо); ознайомлення з кредитно-рейтинговою організацією курсу, що доручено викладати; ознайомлення зі змістом освіти з обраного фаху (навчальні програми з дисциплін та робочі програми з навчальних дисциплін, підручники, посібники, методичні рекомендації); участь аспірантів у засіданнях кафедр, методичних секцій, в роботі семінарів викладачів тощо; складання робочої навчальної програми курсу, що доручено проводити (тематичного плану і планів окремих занять, завдань для самостійної роботи, завдань для поточного, модульного і підсумкового видів контролю тощо); відвідування та аналіз занять викладачів кафедри та аспірантів-практикантів.

Змістовий модуль 3. Виховна діяльність аспіранта-практиканта: ознайомлення з організацією виховної роботи у ВНЗ; ознайомлення з комплексним планом організаційно-виховної роботи ВНЗ, планом виховної роботи на факультеті, в академічній групі; виконання обов'язків помічника куратора академічної групи; планування виховної роботи в академічній групі; відвідання та аналіз виховних заходів, що проводять інші аспіранти-практиканти; підготовка і проведення одного виховного заходу; психолого-

педагогічного вивчення як особистості окремих студентів, так і колективу групи в цілому; складання психолого-педагогічної характеристики академічної групи.

Змістовий модуль 4. Науково-дослідна діяльність аспіранта-практиканта: виконання індивідуальних дослідницьких психолого-педагогічних завдань протягом педпрактики та складання відповідного звіту ; участь у роботі методологічних семінарів кафедр.

Місце в структурно-логічній схемі. Міжпредметні зв'язки дисципліни з іншими науками дають змогу глибше пізнати психолого-педагогічні факти, явища і процеси, що є підґрунтям для ефективної освітньої діяльності викладача у вищій школі. Також, важливими є безпосередні міждисциплінарні зв'язки з курсом «Психологія та педагогіка вищої школи».

Графік виконання індивідуального плану науково-дослідницької роботи аспірантами за ОНП підготовки докторів філософії в аспірантурі Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України за спеціальністю 051 «Економіка» (денна та заочна форми)

№ п/п	Назва роботи	Роки навчання			
		перший	другий	третій	четвертий
1.	Тема дисертаційної роботи	Затвердження та обґрунтування теми дисертації, визначення завдань, формування плану-конспекту			
2.	Планування індивідуальної роботи	Підготовка та затвердження у наукового керівника індивідуального плану роботи	Підготовка та затвердження у наукового керівника індивідуального плану роботи	Підготовка та затвердження у наукового керівника індивідуального плану роботи	Підготовка та затвердження у наукового керівника індивідуального плану роботи
3.	Робота над дисертацією. Теоретична робота	Підготовка та представлення на рецензування науковому керівнику 1-го розділу роботи	Корегування 1-го розділу дисертаційної роботи з врахуванням зауважень наукового керівника	Доопрацювання теоретико-методологічних положень 1-го розділу дисертаційної роботи	
4.	Робота над дисертацією. Експериментальна робота	Підготовка інструментарію для оцінки стану досліджуваної проблеми. Підбір статистичної та фактичної інформації для аналізу	Підготовка та представлення на рецензування науковому керівнику 2-го розділу дисертаційної роботи. Обґрунтування пропозицій та рекомендацій	Корегування 2-го розділу дисертаційної роботи з врахуванням зауважень наукового керівника. Підготовка та представлення на рецензування науковому керівнику 3-го розділу дисертації.	Корегування 3-го розділу дисертаційної роботи з врахуванням зауважень наукового керівника.

№ п/п	Назва роботи	Роки навчання			
		перший	другий	третій	четвертий
5.	Робота над дисертацією. Оформлення	Підготовка проекту вступу. Попереднє формулювання пунктів новизни дисертаційної роботи.	Доопрацювання пропозицій та рекомендацій. Уточнення пунктів новизни дисертаційної роботи	Доопрацювання пропозицій та рекомендацій. Уточнення пунктів новизни дисертаційної роботи	Формування висновків, списку використаних джерел та додатків. Підготовка автореферату дисертації
6.	Публікації	Обов'язковим нормативом є не менше 5-ти публікацій у фахових виданнях України, з яких не менше однієї у виданнях іноземних держав або у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз. Одна із статей може бути опублікована в електронному науковому фаховому виданні.			
		Опублікування 1-ї статті у фаховому або міжнародному виданні	Опублікування 2-х статей у фаховому або міжнародному виданні	Опублікування 2-х статей у фаховому або міжнародному виданні	Опублікування 1-ї або 2-х статей за елементами наукової новизни у фаховому або міжнародному виданні
7.	Оприлюднення та апробація результатів дослідження на наукових заходах (конференціях, круглих столах тощо). Документом, що засвідчує, є публікація тез доповідей (мін. 5)	Участь у 1-2 наукових заходах	Участь у 2-х наукових заходах	Участь у 2-х наукових заходах	Участь у 2-х наукових заходах
8.	Навчально-методична робота	Відвідування та аналіз занять провідних викладачів кафедри та наукового керівника, відвідування консультацій.	Асистентська педагогічна практика аспірантів денної форми навчання. Підготовка до занять, методична робота, проведення лекцій,	Педагогічна практика аспірантів заочної форми навчання. Підготовка до занять, методична робота, проведення лекцій, семінарів,	

№ п/п	Назва роботи	Роки навчання			
		перший	другий	третій	четвертий
		Підбір літературних джерел за спецкурсами кафедри.	семінарів, практичних занять. Відвідування та аналіз занять провідних викладачів кафедри та наукового керівника, відвідування консультацій.	практичних занять. Відвідування та аналіз занять провідних викладачів кафедри та наукового керівника, відвідування консультацій.	
9.	Практичне впровадження отриманих результатів дисертаційного дослідження	Підготовка наукових доповідей та інформаційно-аналітичних матеріалів для органів державної влади, системи служби зайнятості, презентація їх на кафедрі та отримання довідок про впровадження результатів дослідження. Оформлення авторських свідоцтв за результатами. Розробка навчально-методичних матеріалів за темою дисертації та отримання довідок про впровадження			
10	Науково-дослідна робота (НДР)	Участь у НДР кафедри, науково-дослідних лабораторій Інституту			
11	Контроль стану виконання індивідуального плану роботи аспіранта	Періодичне заслуховування на засіданнях кафедр результатів досліджень (не менш ніж два рази на рік, в перший рік навчання – не менше одного разу на рік). Один раз на рік планова щорічна атестація науковим керівником та обговорення результатів досліджень на засіданні кафедри. Два рази на рік заповнення бланків проміжного та річного звіту, індивідуального плану (план та факт виконання) а також один раз на рік бланку щорічної атестації з проставлянням відповідних підписів. Переведення на наступний рік навчання або відрахування з аспірантури (у разі невиконання індивідуального плану роботи без поважних причин, у зв'язку з завершенням терміну навчання тощо).			

№ п/п	Назва роботи	Роки навчання			
		перший	другий	третій	четвертий
12	Експертиза дисертації			Попереднє обговорення розділів дисертації на засіданні кафедри.	Обговорення дисертації на кафедрі з оцінкою ступеня її готовності Оформлення висновку з рекомендацією до захисту

Програма розглянута на засіданні кафедри теоретичної і прикладної економіки
 Протокол № 8 від 28.03.2018 р.

Завідувач кафедри _____ С.М. Кожем'якіна

Програма розглянута на засіданні кафедри управління персоналом та економіки праці
 Протокол №7 від 28.03.2018 р.

Завідувач кафедри _____ А.В. Черкасов

«Погоджено»
 проректор з науково-педагогічної роботи
 _____ І. А. Колесник

